

65877 - Gece namazlarında kıraatın sesli, gündüz namazlarında da gizli (sessiz) olmasının hikmeti

Soru

Akşam ve yatsı namazlarında kıraatın sesli olmasının hikmeti nedir?

Yine yatsı namazının dört rekatının sadece ilk iki rekatında kıraatın sesli olmasının hikmeti nedir?

Detaylı cevap

Birincisi:

Müslüman, yerine getirmekle emrolunduğu bir ibâdetin hikmetini bilsin veya bilmesin, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e uymak ve O'nu örnek almakla emrolunmuştur.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا. [سورة الأحزاب: 21]
[الآية: 21]

"Andolsun ki sizin için, Allah'a ve âhîret gününe kavuşmayı ümit eden ve Allah'ı çok zikreden kimseler için Allah'ın elçisinde güzel bir örnek vardır." [1]

Bununla birlikte bilinmelidir ki İslâm şeriatı, insanı etkileyen, pek büyük hikmetler üzerine kuruludur. Fakat bu hikmeti bilebilir veya bilmeyeyebiliriz veyahut da bir kısmını bilebilir, bir kısmını da bilmeyebiliriz.

Bilinmesinde ilim yönünden insanın bilgisini arttıran, kalbini mutmain kılan ve gönlünü ferahlatan bir şeyin hikmeti hakkında sormasında ve onun hikmetini araştırmasında bir sakınca yoktur.

İkincisi:

Bazı âlimler, gece namazında (akşam, yatsı ve sabah namazında) kıraatın sesli, gündüz (öğle ve ikindi) namazlarında kıraatın sessiz olmasının hikmetini araştırdıktan sonra şu sonuca varmışlardır:

Şüphesiz gece, sükûnet ve halvet vaktidir. Kalp, bu vakitte dünyalık işlerden arınmış bir halde olur. Bu sebeple kalp, dil ve kulakların, kıraata mutabık olması sebebiyle kulun, bu vakitte Rabbine yakarışından, O'na seslenişinden haz duyduğunu göstermesi meşrû kılınmıştır.

Nitekim şu âyet-i kerimeler bu anlama işâret etmişlerdir:

﴿إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلاً * إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا﴾ [سورة المزمل الآيات: 6-7]

"Şüphesiz gece ibâdeti, (kalpteki) etkisi daha fazla ve (bu ibadetteki) sözler (okunan Kur'an) ise daha düzgün ve açıktır. Çünkü gündüz sana uzun bir meşguliyet vardır. (Bu sebeple nefsinin Rabbine ibâdete adanması.)"[2]

İbn-i Kesir -Allah ona rahmet etsin- âyetin tefsirinde şöyle demiştir:

"Nâşiete'l-Leyl'den maksat; gecenin saatleri ve vakitleridir. Gecenin her saatine "nâşie" adı verilir. Burada maksat şudur: Geceleyin kalkmak, hem kalp ile dil arasında uyumun sağlanması bakımından daha elverişli ve daha etkili, hem de okuma bakımından daha birleştiricidir. Bunun içindir ki Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Şüphesiz gece ibâdeti, (kalpteki) etkisi daha fazla ve (bu ibadetteki) sözler (okunan Kur'an) ise daha düzgün ve açıktır." Yani gündüz kalkıp okumaktansa, geceleyin okumak hem zihne iyi yerleşir, hem de daha iyi anlamaya vesile olur. Çünkü gündüz; halkın dışarı çıktığı, seslerin yükseldiği ve geçimlerin temîn edildiği vakittir." [3]

Kurtubi -Allah ona rahmet etsin- âyetin tefsirinde şöyle demiştir:

"Âyetin anlamı şudur: Gece ibâdeti ve Kur'an tilâveti; seslerin kesilmesi ve hareketsiz olması sebebiyle kalp, göz, kulak ve dil arasında daha fazla uyum vardır." [4]

Abdurrahman es-Sa'dî -Allah ona rahmet etsin- âyetin tefsirinde şöyle demiştir:

"Geceleyin kalkmak ve Kur'an okumak, Kur'an'ın maksadınının gerçekleşmesine daha yakındır. Kalp ile dil üzerinde uyum sağlar. Dünya meşguliyetleri azalır, dediğini anlar ve işi düzelir.

Gündüz vakti bunun tersidir. Zirâ gündüz vaktinde okunan Kur'ân ile maksatlar elde edilemez. Bunun içindir ki Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "...Çünkü gündüz sana uzun bir meşguliyet vardır. Yani senin, kalbini meşgul edecek ve onu tam olarak Rabbine ibâdet etmekten alıkoyacak ihtiyaç ve geçimi temin etmek gibi meşguliyetlerin olacaktır."[\[5\]](#)

İbn-i Hacer el-Heytemî -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Namazlarda kıraatın açıktan (sesli) olmasının hikmeti kalır ki, o da şu olabilir:

Gece vakti; halvet yeri, gece sohbeti de hoş olunca, kulun, bu vakitte Rabbine yakarışından, O'na seslenişinden haz duyduğunu göstermesi meşrû kılınmıştır. Açıktan (sesli) kıraatın, namazın sadece ilk iki rekatiyle sınırlı tutulması; namaz kılanın, bu iki rekatta daha dinç ve zinde olması sebebiyledir. Gündüz vakti de meşguliyet yeri ve insanlarla içiçe olunca, kulun, bu vakitte Rabbine yakarmaya, O'na seslenmeye fırsat bulamaması sebebiyle ondan kıraatın gizli (sessiz) olması istenmiştir. Vaktinin, Cuma günü gibi, iş ve meşguliyet vakti olmaması sebebiyle sabah namazı da gece namazına ilhak edilmiştir (gece namazından sayılmıştır)."[\[6\]](#)

İbn-i Kayyim -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Gece namazı ile gündüz namazının kıraatının sesli ve sessiz olarak birbirinden ayrılmasına gelince, bu da son derece yerinde ve hikmete uygundur. Şöyle ki; gece, seslerin, gürültülerin, hareketlerin sukûn bulduğu, kalplerin dünya meşgalesinden arındığı; gündüzün dağınık vaziyetteki yöneliş ve kasıtlarının bir araya gelip toparlandığı bir zamandır. Gündüz ise, uzun meşguliyetlerin kalbi ve bedeni işgal ettiği bir zamandır. Gece kalbin dile, dilin de kulağa baskın geldiği bir zamandır. İşte bu sebepten dolayısabah namazındaki kıraatı, diğer namazlardaki kıraatlara nispetle daha fazla uzatmak sünnet sayılmıştır. Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, sabah namazının farzında altmış ilâ yüz âyet arasında okurdu. Ebu Bekir -Allah ondan râzı olsun-, sabah namazının

farzında Bakara sûresini okurdu. Ömer -Allah ondan râzı olsun-, sabah namazının farzında Nahl, Hûd, Benî İsrail (İsrâ), Yunus ve benzeri sûreleri okurdu. Çünkü uykudan yeni uyandığında kalp, meşguliyetlerden arınmış bir vaziyette olur. Bu esnada duyduğu ilk sözler, hepsi hayırlı sözler olan Allah'ın kelâmı olunca, onları tam olarak telakki eder ve hiç zahmet çekmeksizin onları idrâk eder. Gündüze gelince o, geceye zıt olduğundan dolayı, gündüz kılınan namazın kıraatının sessiz olmalıdır. Ancak bazı geçici sebeplerden dolayı bu süre içinde kılınan namazların kıraatları sesli olabilir. Meselâ bayram, Cuma, İstiskâ, Kûsûf (güneş ve ay tutulması) namazlarında büyük cemaatler teşekkül ettiği için bu namazlarda kıraatın sesli olması gerekir. Bu tür namazlarda kıraatın sesli olması, maksadın gerçekleşmesi ve cemaate daha faydalı olması açısından daha güzel ve daha mükemmeldir. Bu namazlarda Allah'ın kelâmını yüksek sesle okuyarak cemaate ilâhî mesajı ulaştırmak, risaletin en büyük amaçlarından birisidir." [7]

Allah Teâlâ, bize ve size faydalı ilim ve salih amel nasip etsin.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

[1] Ahzab Sûresi: 21

[2] Müzzemmil Sûresi: 67

[3] İbn-i Kesir Tefsiri, c: 4, s: 435

[4] Kurtubi Tefsiri, c: 19, s: 40

[5] Sa'dî Tefsiri, s: 1058

[6] Tuhfetu'l-Muhtac Fî Şerhi'l-Minhac.

[7] İ'lâmu'l-Muvakkîn, c: 2, s: 91